

Masabaşı Sohbetleri

İnsan ve Görgü Üzerine Denemeler

William Hazlitt

Çeviren:

Ulus Sevdî

İçindekiler

<i>Çevirmenin Önsözü</i>	7
<i>William Hazlitt'in Yaşamı ve Eserleri</i>	9
Ölüm Korkusu Üzerine	19
Düşünce ve Eylem Üzerine	35
Yolculuğa Çıkmak Üzerine	55
Moda Üzerine	71

Çevirmen Önsözü

Bu çeviri-derlemeyi başlangıçta yalnızca üç-beş dostum için hazırlamıştım: Antik zaman kölelerini kışkandırır derecede “çalışma” adı altında işlere güçlere gömülmüş bizlere biraz da olsun yeni bir psiko-coğrafya açması açısından. İlk coğrafyada kırılıyorduk, hırpalanıyorduk, aldatılıyorduk, paraya tapınıyorduk, banka tapınaklarının koridorlarında caka satıyorduk, ağzı süt kokan bebelerin dinler, ideolojiler ve toprak parçaları adına öldürülmelerine şahit oluyorduk; ikinci coğrafya olmalıydı ve orada kendimizi tamir etmeliydik. Her şeye rağmen hayatta kalmaya yönelik mazeretler yaratmalıydık. Bu nedenle işlerden artakalan zamanlarda sonsuz kulağı ve sonsuz enerjisi olmayan dostlar için özellikle derlemeyi kısa tutmaya çalıştım. Hazlitt’in ciltler dolusu eserlerinden –karşılaşabildiğim kadarıyla– en hoşuma giden yazılarını seçtim, dolayısıyla düşünce açısından en zengin ve üslup açısından en etkili olduğunu düşündüğüm yazılarını. Sonuç olarak amacımda başarılı oldum ve çabam meyvelerini verdi: *Neredeyse tek bir okuyan dahi çıkmadı*. Bu çalışmada bir araya getirdiğim denemeleri hangi

eserlerinden aldığı mı belirtmesi açısından her bir başlığın altına dipnot düştüm.

William Hazlitt müthiş bir zekâ, çok etkili bir kalemi var. Dolayısıyla dünya bu gibi karakterlere çoğu zaman yaptığı gibi kendine has tarzıyla ödüllendirdi: Yoksulluk içinde öldürdü ve unutturdu.

Çok idealist ve insan-sever bir karakter olmasam da – bunun için yeterli gerekçelerim var– derinlerde bir yerlerde sevgiye dair işaretler var. Bu eser küçüklüğümde okuduğum ve kimin söylediğini pek hatırlayamadığım, belki de artık zihnimin kıyısından köşesinden kırıp kendine mal ettiği “paylaşım mutluluğunu paylaşım kavgasına dönüştürme” maksiminin bir çıktısıdır ve oraya buraya serpiştirilmiş güzel insanlar olabileceğinizi düşündüğüm siz anonim dostlara bir hediye niteliğindedir. Kısa bir süreliğine de olsa gündelik koşuşturmalarınızdan ve kaygılarınızdan uzaklaştırması dileğiyle.

*Bilmem hangi yüzyılın, hangi yılının,
hangi yazı; Ege civarlarında bir yer —şimdilik—.*

*Ulus SEVDÎ
—ve yine şimdilik—*

William Hazlitt'in Yaşamı ve Eserleri

William Hazlitt (10 Nisan 1778–18 Eylül 1830) hümanist denemeleriyle tanınan İngiliz yazar. Romantizm akımının en önemli figürlerinden olmakla birlikte siyasi yönden eleştirel bir radikaldi. İçer dönük ve alışılmadık bir kişiliğe sahip olan Hazlitt hayatının sonuna kadar özgürlük tutkusunu korudu ve yaşam coşkusundan ilham aldı.

Hazlitt çocukluğunu İrlanda ve Kuzey Amerika'da geçirdi; babası, Üniteryen bir vaiz olarak Amerikan Devrimi sırasında isyancıları desteklemişti. Aile, William dokuz yaşındayken İngiltere'ye döndü ve Shropshire'a yerleşti. Çocukluk döneminde Hazlitt genellikle somurtkan ve ulaşılmaz bir izlenim yaratıyordu. Bununla birlikte yoğun bir şekilde kitap okuyarak erken dönem eğitiminin temellerini attı.

Hem konuşmada hem de yazmada kendini ifade etmekte biraz zorluk çeken Hazlitt, gençliğinin ilk dönemlerinde resme yöneldi ve 1802'de Louvre'da çalışmak üzere Paris'e gitti; ancak İngiltere ile Fransa arasında patlak veren savaş nedeniyle ertesi yıl geri dönmek zorunda kaldı. Aralarında

Romantik akımın önemli temsilcileri Charles Lamb, William Wordsworth ve Samuel Taylor Coleridge'in de bulunduğu arkadaşları ressam olma konusundaki tutkusunu desteklediler; ancak 1805'te metafizik ve felsefe çalışmalarına yöneldi ve ilk kitabı *On the Principles of Human Action*'ı yayımladı. Hazlitt'in felsefi çalışmaları genel olarak, insanların doğası gereği bencil olduğu şeklindeki yaygın teoriye karşı çıkıyordu ve bunun yerine, genel bir ifadeyle, insanların başkalarına karşı duydukları sorumluluk duygusuyla hareket ettiklerini savunuyordu. 1808'de yazar ve gezgin Sarah Stoddart ile evlendi ve çift, Salisbury'deki Winterslow'a yerleşti; burası Hazlitt'in düşünmek ve yazmak için en sevdiği inziva yerlerinden biri hâline geldi. Bu dönemde üç çocukları oldu, ancak bunlardan yalnızca biri, kendisiyle aynı adı taşıyan William hayatta kaldı.

Hazlitt erken dönemlerinde birkaç edebî projeyi başarıyla tamamlamış olsa da bu çalışmaların hiçbirisi ekonomik yönden pek bir getiri sağlamamıştı. 1811'in sonlarına doğru Hazlitt ve eşi ciddi bir mali sıkıntıya düştü. Bunun üzerine Londra'da felsefe üzerine bir dizi konferans verdi ve *Morning Chronicle*'de gazetecilik yapmaya başladı; kısa sürede eleştirmen, gazeteci ve deneme yazarı olarak adını duyurdu. 1817'de Hazlitt, *Characters of Shakespeare's Plays* adlı eserini yayımladı; bu eser pek çok kesimden olumlu tepkiler aldı. Tiyatro eleştirilerinden oluşan derlemesi 1818'de *A View of the English Stage* adıyla yayımlandı. Ayrıca, aralarında Leigh Hunt'ın *Examiner*'ı da dâhil olmak üzere pek çok dergiye yazılar yazdı. Bunun sonucunda 1817'de iki cilt hâlinde yayımlanan ve 52 denemeden oluşan *The Round Table* adlı eser ortaya çıktı; eserdeki denemelerin 40'ı Hazlitt'e aitti.